

MĚSTO TURNOV
Odbor školství, kultury a sportu
Antonína Dvořáka 335
511 01 TURNOV
vehbxe9

Váš dopis č./spis. zn.: ŠKO/23/188/RUA
Ze dne/doručeno dne: 24. 1. 2023/24. 1. 2023
Naše č.: NPU-353/7258/2023
Vyřizuje: Kesner
Spisový znak: 820.1.

Liberec 8. 2. 2023

KP vila č. p. 37, r. č. ÚSKP 24145/6 – 2553, st. p. č. 42, k. ú. Hrubá Skála, Hrubá Skála, okres Semily –
provádění udržovacích prací

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče podle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987
Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Stavební úprava – oprava obvodového pláště domu č. p. 37, Hrubá Skála – Doubravice.

Přílohy žádosti:

Projektová dokumentace, vypracovaná v prosinci 2022 společností Profes projekt (Profes projekt s. r.
o., Vejrichova 272, Turnov).

Popis zamýšlených prací:

Žadatel hodlá provést:

- Opravu nosné konstrukce krovu.
- Výměnu střešní krytiny. Stávající novodobá krytina ze svitkového měděného plechu má být nahrazena krytinou z břidličných šablon (v místě mají být použity šablony obdélného formátu 40/25cm, kladené v šikmo stoupajících řadách). Sedlové střechy mají být do budoucna řešeny jako dvouplášťové.
- Osazení nových klempířských prvků z měděného plechu. Historicky původní klempířské prvky (mj. oplechování věžních cibulí) mají být v místě i nadále zachovány.
- Zednickou opravu vnějších omítek a barevný nátěr vyspravené fasády.
- Opravu truhlářských a tesařských konstrukcí v rámci jednotlivých průčelí.
- Lokální opravu kamenických prvků v rámci jednotlivých průčelí.
- Repasování okenních a dveřních výplní a jejich doplňků.

Charakteristika objektu:

Objekt je řešen jako zděná, plně podsklepená stavba o dvou nadzemních podlažích, založená na nepravidelném křížovém půdorysu, zastřešená sestavou vzájemně propojených sedlových střech, doplněných nad východním křídlem nástavbou nízké zděné věže s dřevěným ochozem a stanovou střechou s lucernou a cibulí.

Střechy objektu jsou kryty svitkovým měděným plěchem, položeným na prkenné bedněni. Konstrukce krovů jsou celodřevěné, hambalkové a vaznicové. Komínová hlava je provedena z režných pálených cihel.

Obvodové stěnové konstrukce jsou provedeny z pálených cihel. Vnější omítky jsou zde řešeny jako vápenné, hladké, původně opatřené vápenným nátěrem okrové barvy. Ve východním štítu je provedena rozměrná malba zobrazující sv. Václava na koni (zde nápis „*Swatý Wáclawe wéwodo České země/knieže náš pros za ny Boha swatého/ducha Kyrieleison Kyrieleison*“). Ve 2NP je na jižním průčelí východního křídla osazen štukový reliéf s atributy pivovarnického cechu a ve 3NP (věž) jsou na fasádě vymalovány sluneční hodiny. Obvodový plášť polozapuštěného suterénu je opatřen lícovým kamenným obkladem (pravidelné pískovcové desky se špicovaným povrchem na způsob bosáže). Obvodový plášť v úrovni 1NP je opatřen lícovým kamenným obkladem (pravidelné pískovcové desky s pemrlovaným povrchem). V jižním průčelí jižního křídla je zřízena dvoupatrová pavlačová přístavba (lodžie), zakončená sedlovou střechou s dřevěným bedněným štítem.

Okenní otvory v obytných prostorách mají obdélný formát na výšku. Okenní výplně jsou zhotoveny ze dřeva a konstrukčně jsou řešeny jako dvojité špaletová okna, vně i uvnitř rozdělená vždy na dvě otevíravá křídla s členěním na šest stejně velkých polí. Výplně jsou osazeny v kamenných ostěních a z vnější strany jsou doplněny dřevěnými malovanými okenicemi. Okenní výplně ve východním křídle jsou konstrukčně řešeny jako jednoduchá dvoukřídlá okna s vitrážovými výplněmi.

Dveře hlavního vstupu jsou zhotoveny ze dřeva a konstrukčně jsou řešeny jako dvoukřídlé, kazetové, částečně prosklené (výplň je osazena do kamenného ostění). Nad vstupem je zřízena kovová ochranná stříška.

Současný stav poznání dotčených kulturně-historických hodnot:

Romantickou vilu s výraznými prvky odkazujícími k tradičnímu lidovému stavitelství navrhl pro sládka Karla Řezníčka architekt Jan Vejrych. Stavba byla realizována v letech 1900 – 1901.

Ještě na konci šedesátých let 20. století byla na objektu dochována původní krytina z břidličných šablon (později nahrazená měděným plěchem).

K základním kulturním a stavebně – historickým hodnotám dotčené nemovitosti v současné chvíli náleží především její půdorysné situační usazení v urbanistické struktuře sídla, hmotové a dispoziční rozvržení a v neposlední řadě také materiálová skladba všech dochovaných historických konstrukcí.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že posuzované práce:

budou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot za těchto podmínek:

Oprava nosné konstrukce krovu (obecné zásady pro provádění tesařských vysprávek)

- Konstrukční prvky napadené dřevokaznými škůdci pouze na povrchu budou ručně přitesány nebo seříznuty pořizem.
- Vážněji poškozené konstrukční prvky budou v nezbytně nutném rozsahu vyspraveny protézováním za užití běžných tesařských spojů (plátování). Při výměnách v místech historických konstrukčních spojů bude i nadále zachována původní (historická) vazba

jednotlivých částí. Nově provedené plátové spoje (lepené/kolíkové) budou dle potřeby posilovány hoblovanými dřevěnými příložkami (užívání válcovaných ocelových příložek, děrovaných plechů apod. je zde ovšem vyloučeno). Všechny řezy provedené motorovou pilou budou při okrajích začištěny dlátem.

- Konstrukční prvky, které zcela chybí, jsou mechanicky poškozené, nebo jsou narušené dřevokaznými škůdci do té míry, že je jejich další užití ve vazbě technicky nemožné, budou nahrazeny prvky novými. I v tomto případě platí podmínka zachování původního (historického) charakteru tesařských spojů.
- Nově vkládané dřevěné prvky budou tesařsky upraveny tak, aby svojí profilací přesně odpovídaly prvkům nahrazovaným (tato podmínka neplatí v případě, kdy je v místě původně či druhotně použit prvek neopracovaný či nedostatečně únosný).
- Řezivo určené k protézování by mělo být dostatečně proschlé (nejlépe na vzduchu), zcela zdravé, mechanicky nepoškozené a svrchně opracované hoblováním. Řezivo určené k tesařským výměnám by mělo být zcela zdravé, mechanicky nepoškozené a svrchně opracované hoblováním.
- V případě používání chemických prostředků omezujících destruktivní působení dřevokazných hub a hmyzu by měly být upřednostněny materiály bezbarvé.

Nová střešní krytina (doporučená skladba střechy pod krytinou)

Provětrávaný střešní plášť bude v úrovni nad krokvemi proveden vždy ve skladbě: stávající vyspravené prkenné bednění/latě o výšce 4cm/nové prkenné bednění v tloušťce 2,4cm/asfaltová lepenka v tloušťce 0,2cm.

Oprava vnějších omítek, fasádní nátěr

- Stávající omítky budou vyspraveny tradičním zednickým způsobem. *Omítky poškozené v důsledku působení povětrnostních vlivů, omítky poškozené dlouhodobým zatékáním či omítky jinak mechanicky poškozené budou v nezbytně nutném rozsahu ručně osekány. Odhalené zdivo bude proškrabáno, očištěno a prohozeno řídkou vápenocementovou maltou. Na takto upravený podklad bude následně nahozena jádrová vápenocementová omítka, začištěná k líci omítek dochovaných velmi jemným štukem se zrnitostí do 0,5mm. Při provádění těchto lokálních vysprávek bude nutné dbát na důsledné a věrné zachování původního architektonického řešení dotčených partií.*
- Vyspravené a očištěné omítky budou na závěr opatřeny vápenným nebo silikátovým nátěrem monochromní, velmi světle okrové barvy. Přesný odstín fasádního nátěru bude před nákupem materiálu ve vzorku předložen ke schválení dotčeným orgánům státní památkové péče.

Opravy dřevěných konstrukcí v jednotlivých průčelích (lodžie, ochozy, balkon)

- Povětrností nebo dřevokaznými škůdci vážněji poškozené konstrukční prvky budou v nezbytně nutném rozsahu vyspraveny protézováním za užití běžných tesařských spojů (plátové spoje zpevněné dřevěnými kolíky). Při výměnách v místech historických konstrukčních spojů bude i nadále zachována původní (historická) vazba jednotlivých částí. Všechny řezy provedené motorovou pilou budou při okrajích začištěny dlátem.
- Konstrukční prvky, které zcela chybí, jsou mechanicky poškozené, nebo jsou narušené dřevokaznými škůdci do té míry, že je jejich další užití ve vazbě technicky nemožné, budou nahrazeny prvky novými. I v tomto případě platí podmínka zachování původního (historického) charakteru profilací a tesařských spojů.

- Nově vkládané dřevěné prvky budou tesařsky upraveny tak, aby svojí profilací přesně odpovídaly prvkům nahrazovaným (tato podmínka neplatí v případě, kdy je v místě původně či druhotně použit prvek neopracovaný či nedostatečně únosný).
- Řezivo určené k protézování by mělo být dostatečně proschlé (nejlépe na vzduchu), zcela zdravé, mechanicky nepoškozené a svrchně opracované hoblováním. Řezivo určené k tesařským výměnám by mělo být zcela zdravé, mechanicky nepoškozené a svrchně opracované hoblováním.
- V případě používání chemických prostředků omezujících destruktivní působení dřevokazných hub a hmyzu by měly být upřednostněny materiály bezbarvé.
- Způsob čištění a následného konzervování jednotlivých dřevěných prvků musí být předem projednán s dotčenými orgány státní památkové péče. Navržené čištění dřevěných prvků až „na dřevo“ je zde ovšem nežádoucí.

Lokální oprava kamenických prvků v rámci jednotlivých průčelí

Čištění kamenných obkladů stěn bude prováděno nedestruktivním způsobem – nejlépe horkou párou. Uvolněné spáry mezi kameny budou k lici vyplněny vápennou maltou, probarvenou frontonem do velmi světle okrového odstínu.

Repasování okenních a dveřních výplní a jejich doplňků

K opravě všech okenních i dveřních výplní a dále k opravě všech okenic a dveřnic bude vypracován restaurátorský záměr, který bude předložen ke schválení dotčeným orgánům státní památkové péče.

Zdůvodnění:

Oprava nosné konstrukce krovu/Doporučená skladba střech

K základním stavebně historickým hodnotám dotčené konstrukce z pohledu památkové péče náleží její hmotové rozvržení, konstrukční skladba a materiálové řešení. Při plánované opravě je zde tedy nutné postupovat tak, aby bylo i nadále zachováno původní tvarosloví střechy včetně rozumné tloušťky střešní skladby v úrovni nad krokvy (cca 10cm), konstrukční řešení vazby krovu včetně tesařských spojů a materiálové pojetí včetně odpovídajících povrchových úprav dřeva.

Prioritou je zde zachování maximálního množství původních konstrukčních prvků.

Oprava vnějších omítek, fasádní nátěr

Výše uvedené podmínky pouze upřesňují obecně formulované podání žadatele.

Opravy dřevěných konstrukcí v jednotlivých průčelích

K základním stavebně historickým hodnotám dotčených konstrukcí z pohledu památkové péče náleží jejich hmotové rozvržení, konstrukční skladba a materiálové řešení. Při plánované opravě je zde tedy nutné postupovat tak, aby bylo i nadále zachováno jejich původní tvarosloví, konstrukční řešení včetně tesařských spojů a materiálové pojetí včetně odpovídajících povrchových úprav dřeva.

Prioritou je zde zachování maximálního množství původních konstrukčních prvků.

Lokální oprava kamenických prvků

Výše uvedené podmínky pouze upřesňují obecně formulované podání žadatele.

Repasování okenních a dveřních výplní a jejich doplňků

Stávající okenní a dveřní výplně se díky svému charakteristickému výtvarnému pojetí řadí spíše do kategorie děl uměleckého řemesla. Zpracovatel PD tuto skutečnost chápe a navrhuje opravu

jednotlivých výplní restaurátorským způsobem. Kvalitní opravě/restaurování by měl ovšem nejdříve předcházet restaurátorský záměr, podložený průzkumem původního materiálového řešení a průzkumem původní barevnosti dotčených konstrukcí.

Metodické podklady, literatura a ikonografie:

Vojtěch Láska, Alfréd Schubert, Miloš Solař, Josef Štulc. Péče o střechy historických staveb. Praha 2003.

Ondřej Ševců, Jan Vinař, Marie Pacáková. Metodika ochrany dřeva. Praha 2000.

Dovolujeme si Vás požádat o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Mgr. Petr Freiwilg Ph.D.
vedoucí odboru péče o památkový fond